

Intensiv senfase språktrening (ISST)

Bergen 12.12.18

Innledning

Med bakgrunn i et spørsmål stilt i Stortingets spørretime i oktober 2015, der varierende og mangelfullt tilbud for afasirammede i enkelte steder av landet ble problematisert, utfordret helseminister Bent Høie Helse Vest RHF til å følge opp dette, samt vurdere behovet for å styrke eget tilbud. Helse Vest har et etablert tilbud for oppfølging av pasienter med ervervet språkvanske i akutt- og subakutfase, men det har ikke vært tilbud til denne pasientgruppen i senfase.

Fra 2019 vil det bli tilbudt intensiv senfase språktrening ved Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering, Rehabiliteringsklinikken, Haukeland Universitetssykehus. Målgruppen for intensiv språktrening i gruppe er personer som har fått afasi etter ervervet hjerneskade. Afasi innebærer vansker med å bruke og å oppfatte språk, og vansker med å lese og skrive. Hjerneslag er den hyppigste årsaken til afasi, men også hodeskader, hjernesvulster og andre sykdommer kan føre til afasi. Hovedmålet med treningen er å bedre talespråket.

Henvising og vurdering

For å delta på senfase språktrening må man enten bli henvist fra fastlege/behandlende lege, eller bli vurdert som aktuell for deltagelse under primærrehabilitering. Det bør ha gått minst 3-6 måneder etter hjerneskaden.

Deltagerne må kunne si eller gjenta noen ord, og ha utholdenhet og kapasitet til et daglig treningsprogram på 3 timer med språktrening, i tillegg til noe fysisk aktivitet i gruppe. Tilbudet er lagt opp som et dagtilbud. Deltagerne må være motivert for et krevende treningsprogram.

Språktreningen er ikke egnet ved progressive tilstander som demens eller andre tilstander med funksjonssvikt i sentralnervesystemet.

Alle leger kan henvise pasienter til programmet. Henvisninger til deltagelse i programmet bør inneholde følgende opplysninger:

- *generelle helseopplysninger*
- *aktuell sykehistorie*
- *funksjonsnivå og hjelpebehov i dagliglivets aktiviteter (ADL)*
- *en kort beskrivelse av språkvanskene*

- *en beskrivelse av hvilke behandlingstiltak/tilbud pasienten har mottatt/mottar knyttet til språk*
- *en beskrivelse av hvilke andre behandlingstiltak/tilbud pasienten har mottatt/mottar*
- *logopedrapport vedlegges*

1. FØR

Aktuelle pasienter vil ut fra henvisning bli innkalt til en poliklinisk vurdering for samtale og kartlegging. Ut fra dette vurderes eventuell deltagelse, og hvilken gruppe som kan være aktuell. Gruppene settes sammen etter type eller grad av språkvansker.

2. UNDER

Språktreningen foregår i gruppe på tre afasirammede og en logoped, samt assistent ved behov. Det gjennomføres tre timer daglig språktrening over en periode på tre uker. Det vil i tillegg være andre aktiviteter ilt dagen der bruk av språket også har fokus, undervisning om aktuelle tema, samt ukentlig involvering av pårørende. Første og siste dag går med til testing av den enkelte deltager.

Programmet er basert på mengdetrening og gradvis økning i vanskelighetsgrad. Hovedformålet med treningen er å bedre talespråkproduksjon. Metoden er utformet som et kortspill der det gjelder å samle par. Kortspillet følger en fast struktur og deltagerne mottar hjelp til å produsere så fullstendige setninger som mulig. Deltagerne sitter bak små skjermer og oppfordres til å bruke talespråk fremfor kroppsspråk eller annen alternativ kommunikasjon.

3. ETTER

Etter avsluttet opphold ferdigstilles en logopedrapport med konklusjon. Denne sendes hver enkelt deltager og til logoped i hjemkommunen. Det utarbeides i tillegg en epikrise som sendes til fastlege/henvisende instans. Deltagerne oppfordres til å fortsette å bruke det verbale språket aktivt i hverdagen. Det anbefales i utgangspunktet at en får videre oppfølging av logoped i hjemkommunen etter endt opphold.